

Dr. Rud. pl. Andrejka:

Nekaj narodnih pripovedk iz kamniške okolice.

(Povedal Čehov oče na Kolovcu.)

6. Privošči v božjem imenu!

Živel je reven kmet s svojo ženo v ubožni koči. Nekega dne se odpravi na travnik, pa naroči še svoji ženi, naj prinese zajtrk za njim. Po dolgem času prinese žena zajtrk, postavi ga na tla ter reče kmetu, naj gre zajtrkovat. Mož je bil slabe volje, ker ga je pustila žena toliko časa brez zajtrka. Pa ji reče: »Bom že šel,« — in kosi mirno dalje. Žena je bila huda, pa se je zadržala: »Naj pa jé, kdor hoče!« ter je šla domov. Kmalu nato pa hoče kmet zajtrkovati. A glej, skleda je bila prazna. Kmetič se ne razjezi, ampak vdano reče: »Naj bo v božjem imenu! Gotovo je bil kdo drugi bolj lačen kot jaz,« ter gre zopet na delo.

Ko preide nekaj dni, pride h kmetu mlad človek in se mu ponudi za hlapca. Mož ni imel ravno nobenega pomočnika, zato ga vesel sprejme. Drugo jutro bi imel iti kmet na tlako. Mesto njega gre pa hlapec. Vrsta pride nanj, da gre z žanjicami žet pšenico. Prežanje jih kmalu, pa sede na tla in čaka. V tem prijaše gospodar na njivo, pogledat, kako žanjejo. Mladenič ga lepo pozdravi in reče: »Oh, grajščinski gospod, kdaj bo vse to požeto!« Ko ne dobi odgovora od gospoda, spet reče: »Grajščinski gospod, če daste meni to pšenico, jo pa požanjem sam do jutri opoldan.« Grajščak pogleda po lepi dolgi njivi, polni klasovja zlate pšenice, in pogleda na mladeniča ter reče: »Dobro, če požanješ to pšenico do jutri opoldan, je pa tvoja. Če pa ne, izgubiš glavo!«

Drugo jutro je bilo solnce že visoko na nebu, ko pride mladenič. Spravi se hitro k delu ter požanje vso pšenico še pred določenim časom. Ko gospodar to vidi, ukaže spustiti silnega bika proti mladeniču. Med tem je bil pa mladenič že zmetal vso pšenico na kup. Ko zagleda drvečega bika, se mu umakne, ga prime za rep, ter ga vrže s tako močjo na kup pšenice, da ga ubije. Pšenico in bika potem zadene na ramo in ju nese skupaj domov. Da ju kmetu, rekoč: »Pšenico imaš za žgance, bika pa za ocvirke. Sedaj imaš povrnjeno, kar sem ti snedel takrat na travniku. Povrniti sem ti pa moral, ker si mi privoščil v božjem imenu.«

Ko se je kmet zavedel svoje sreče, že mladeniča ni bilo več.

7. Kako Bog plačuje.

Živel je reven kmet s svojim hlapcem. Imel pa ni nikoli denarja, da bi plačal hlapca. Dejal mu je vedno: »Ti bo že Bog plačal.« Ker pa le ni bilo Boga od nikoder, sklene hlapec, da ga gre sam iskat in tirjat plačila. Po-

slovi se od svojega gospodarja ter gre po svetu. Pride do samotne kmetiške hiše. Tam prenoči. Zjutraj pove v tisti hiši, kam da je namenjen. Tedaj ga poprosi gospodar, naj Boga še povpraša, zakaj njemu nikoli ne dá belega kruha. Hlapec obljubi ter gre dalje. Na večer pride do neke krčme. Krčmar ga prenoči, pa zjutraj poprosi, naj vpraša Boga, ali ima on krčmar kaj krivičnega denarja in bo-li prišel v nebesa. Ko hlapec tudi to obljubi, gre dalje. Tretjega dne na večer pride do pastirja, ki je pasel ovce. Na levi je imel črne ovce, na desni pa bele. To se je hlapcu zdelo čudno, zato ga vpraša, je-li on Bog. Ko pastir to potrdi, ga poprosi za plačilo. Potem se pa spomni svoje obljube, pa še vpraša Boga, zakaj kmetu nikdar ne dá belega kruha. Bog mu reče: »Saj se mi še za črnega ne zahvali.« Nato vpraša hlapec dalje, ali ima krčmar kaj krivičnega blaga in ali bo prišel v nebesa? Bog mu odgovori: »Reci krčmarju, naj dá, če hoče priti v nebesa, ves denar, ki ga hrani v levi miznici, tebi, ker tisti je krivičen denar. Tisti denar pa nesi svojemu gospodarju, da te plača.«

8. O pastirčku, ki je iskal pota v nebesa.

Hlapec je šel nekega dne k maši. Sreča pa pastirčka. Ta ga poprosi, naj vzame tudi njega v cerkev. Ko prideta v cerkev, zavpije pastir pri povzdigovanju na ves glas: »Padel bo, padel bo!« Po maši ga pokličejo gospod mašnik zaradi tega klica v žagred in ga vprašajo, zakaj je zavpil med sv. mašo. On jim pove, da je videl takrat fantka, kako so ga držali kvišku. Gospod vzamejo fanta k sebi in ga poučujejo o nebesih. Ko izve fant, da pelje smo ena ozka in trnjeva steza v nebesa, uide duhovniku in gre sam iskati poti v nebesa. Lačen pride zvečer do nekega samostana. Povpraša tam vratarja, če on ve, kje je tista pot, ki pelje v nebesa. Vrtar mu nato odpre vrata in ga spusti v samostan. Tam vidi pastirček Jezusa na križu viseti in povpraša meniha, zakaj ne dajo Križanemu nič jesti, ker je tako shujšan. Povedó mu, da Jezus nič ne jé. Ko pa dobi pastirček večerjo, gre vseeno h križu, dá eno žlico Jezusu, neno pa sebi — in tako ga pita skozi dva večera. Tretji večer ga pa povabi Jezus, naj večerja z njim. Pastirček steče to povedat menihom. Ti ga poprosijo, naj tudi zanje posreduje pri Jezusu, da jih povabi na večerjo. Jezus to dovoli, pristavi pa, da se morajo prej obhajati. Drugo jutro pa ni bilo v samostanu nobenega meniha več, ker vsi so šli v nebesa h Jezusu na večerjo.

9. Kako so nastale kamniške planine.

Nekdaj v starih časih je živel ukletnik, ki ga ni mogel nihče rešiti. Vedno je valil kamenje ter bil s tem ljudem v veliko nadlogo. Bila je pa tudi neka stara knjiga, ki je bilo v njej zapisano, da bi voda narastla in vse poplavela, če bi ljudje ukletnike pregnali v vodo; če bi ga pa vrgli v ogenj, bi pa ogenj vse požgal. V tej stiski je priskočil ljudem na pomoč star puščavnik. Ta je pregnal ukletnika v neobljuden kraj, kjer je lahko brez škode valil kamenje. Tam je potem nosil in valil kamenje dolgo, dolgo let. V dol-

gem času je nanosil toliko kamenja, da so nastale planine. Ljudje so jim dali ime »Kamniške planine«. Ukletnik pa, ako se še ni zveličal, vali še sedaj kamenje.

10. Kaznovana bahavost.

Na nekem travniku je kosil s svojo družino bogat kmet. Nedaleč od njega pa reven kmet s svojim hlapcem. Bogatin in njegova družina je južnala, revni kmet in njegov hlapec pa nista imela nič jesti. Tedaj reče gospodar hlapcu: »Sediva vsaj na tla, da bo mislil najin sosed, da tudi midva jeva.« Res sedeta na tla in se delata kot bi jedla. Po dokončanem kosilu vsi vstanejo in gredo zopet na delo. Takrat pa zbije hlapec koso s kosišča ter dela, kakor bi kosil. Ko ga gospodar začuden vpraša, kaj da dela, reče: »Preje je mislil naš sosed, da sem jedel; naj pa še sedaj misli, da kosim.«

11. Dobra dela.

Ljudje so zidali v neki vasi cerkev. Hoteli so jo posvetiti Materi božji. Vsi so prispevali, kakor so znali, in delo jim je šlo hitro izpod rok. Le eden izmed njih ni hotel prispevati k zgradbi, in ta je bil kmet Jurij, največji bogatin v vasi. Rekel je vedno, kadar ga je kdo opomnil, naj kaj dá ali pomaga: »Saj jaz tudi lahko drugam hodim k maši.« Slednjič pa vendar kupi cerkvi radi prigovarjanja svojih sosedov zlat kelih.

Primerilo se je pa, da je obolel bogati Jurij na smrt. Ko gre njegov sosed zjutraj zarana na polje, sreča med potjo tropo hudobcev. Ko jih vpraša, kam da gredo, zvedo, da gredo po dušo bogatinovo. Hoče rešiti svojega soseda, zatojre podari vsa svoja dobra dela bogatinu.

Nazaj gredé pa sreča zopet hudobce in jih vpraša, če so dobili dušo bogatinovo. Tedaj se pa zadere poglavar hudob na kmeta, rekoč: »Ne, nismo je dobili. A tega sta kriva samo neka ženska, ki je pokrila bolniku glavo s peharjem in neki kmet, ki je stresel nanj iz koša drobnice.«

Ženska je bila Marija, ki je s kelihom pokrila bolnikovo glavo. Kmet pa, ki je stresel iz koša nanj drobnice, je bil bogatinov sosed, ki mu je podaril vsa svoja dobra dela.

12. Skesani grešnik.

Nekoč je živel velik grešnik. Šel je k domačemu župniku k spovedi, pa ta ga ni mogel odvezati njegovih grehov. Nato je šel k škofu k spovedi, a tudi ta mu ni mogel dati odveze. Tedaj je šel k samemu papežu k spovedi, pa tudi ta mu je za en čas odložil odvezo. Ves žalosten je šel iz mesta, pa se oklenil samotnega križa ter začel moliti kesanje in medtem je umrl. Ob njegovi smrti so pa začeli zvoniti zvonovi po celi deželi sami od sebe.

(Konec.)

